ЧИ СПРАВДІ НЕБЕЗПЕКА?

„Отворіть свої очи, гляньте кругом себе, подивіть ся на пляни роботи і виробіть собі власну думку. Для сих, що мають очі, аби дивитись, не бракне здогадів. Треба розбудити загал і приготовити на небезпеку. преса політики. церква і всяка поступова інституція мусить стануги до праці як один мур. Мусимо скандинавізувати сю генерацію чужинецьких поселенців; бо инакше Канада перестане бути Канадою у всякім дійснім сего слова значінню". — Так рвуть на собі ризи „ліберальні" спасителі Канади „Фрі Пресс"(1.XII.1913). Не помогли цькованя сеї газеги проти консервативного кандидата і цілого правительства, що не хоче пристати на закон про примус школьний, вимірений на нашу національну загладу, і не хоче іти слідами „ліберальної" Альберти та позамикати Українцям дорогу до школи, котра давала-б якусь лійську користь, не помогло фальшоване публичної опінії при помочи брехні в роді брехні др. Г. Уетсона, якими „ліберали щораз більше потверджують наше твердженє, що вони мусїли вийти зі школи галицьких вшехноляків, не помогли армати, витягнені зі старого арсеналу, якими „ліберали" вистріляли всю амуніцію тверджень, що колись консерватисти були нашими найгіршими ворогами наших імігрантів. Консерватисти побідили поражаючою більшістю голосів. Манітоба дістала міністра публичних робіт в особі др. Монтеґа, що заявив ся за сповненєм культурних домагань нашого Народу. „Лібералів", які проголосили хрестоносний похід проти нашого народу, вони недумають їх попирати, бо вони ще не побожеволїли. Дали доказ, що у них дрібка політичного змислу і самозаховавчого інстинкту, що вони не живуть минувшиною, але сучасною хвилею і будуччиною і що не будуть огляда ти ся позад себе, не будуть розважати над сим, як хто до них відносив ся вчера або передвчера, але будуть мати на оці сучасну хвилю, користи нинішного дня, культурний і соціяльний капітал сегодняшної і завтрішної днини. Бо лиш мертвяки живуть минувшиною і сидять на гробах умерлих днів. Ми народ живий і дивимо ся все вперед, змагаємо все до кращого, руководимо ся принципами реальних здобутків, а не ідеалістичними, утопійними мріями про се, що могло стати ся. Наша девіза: „do, ut des, facio, ut facias" (даю, аби ти дав, роблю, аби ти зробив). На службу сих, що ідуть на нашу стрічу з кулаками, які вишкірили на нас зуби, ми не підемо, на се не позволить нам сам вроджений самозаховавчий інстинкт. Стремимо і будемо сгреміти до як найдальших культурних і соціяльних здобутків, які дали-б нам змогу витворити сильний національний орґанізм, котрий мав би настільки відпорної сили, аби перемогти всї бацилї денаціоналізації. Хто піде на стрічу сему нашому змаганю, сего вважати мемо своїм союзником, сего хто виступить проти него вважати мемо ворогом і будемо його поборювати всїми можливими способами. Бо до Канади ми не прийшли аби стати поґноєм другого народу, аби бути рабами в ярмі пануючої нації, аби щезнути у всеанґлійськім морі. Ми шукали змоги жити як одна з сих многих канадийських самостійних націй, зєднаних ідеєю спільного, всеканадийського щастя. Лиш до сеї границї можемо „сканадизувати ся", поза сю границю не поступимо ні кроком. І хто хоче нас мати своїм союзником, повинен се записати собі в памяти і се зрозуміти та з сим числитись. А цькованє на нас, як на диких Монголів, що буцім то загрожують анґлійській Канадї, розбуджуванє проти нас шовіністичних інстинктів Анґлійської аристократичної раси, викличе в нас лиш тим могучійшу реакцію, як сего доказом нинїшна Галичина. Анґлійській культурі ми не загрозимо, противно, старатись мемо її використати, але своєї рідної не втопимо у всеанґлійськім морі. Бо ми надто нею дорожимо, бо ми надто богато пролили крови і понесли надто богато жертв, аби її спасти і зберігти для потомности. Ми віримо, що скорше, чи пізнїйше сею, тепер широму сьвітови незнаною культурою збогатимо вселюдську духову скарбницю, ми віримо разом з італійським професором Чіамполї, що „колись коли нашу ідею зрозуміють краще, історія признасть нам сю слушність, яку сучасні заїло перечать". (Д. Ciampoli. Letterature Slave Milano 1889.)

Або в вільній Канадї най демо се, чого відмовляють нам Поляки, Москалї і Мадяри і будемо щирими канадийцями та будемо помагати будувати сьвятиню всеканадийського щастя, або проголосимо воєнний клич боротьби в цїли збереженя свого житя. Або —або... І се нехай затямлять собі в першій мірі панове „ліберали" і сї, яких вони зуміли заалярмувати мнимою небезпекою зі сторони українських Монголів. Нічиїй культурі ми не загрожуем і не загрожували ніколи, противно в оборонї все-европейської культури перед монґольськими племенами проливали ми цїлї віки ріки крови. І сим принципом будемо руководитись і тепер, коли на вільній канадийській землї буде загрожене наше культурно-національне істноване.

К.

Питанє житя і смерти канадійських Українців,
або
бути чи не бути українсько-канадійським „інтеліґентам."

ТИПОВІ КЛЕВЕТНИКИ І БРЕХУНИ.

„А старий небіжчик не раз в шинку
хрестив.
На купала скакав і колядовати ходив.
А вінчав небіжчик не тілько с кумою
Хоть би десь пришлось з рідною сестрою".
Супліка або замисл на попа.
XVIII в.

(Редакція „Канади" все менї вистроїть штуку. Статю, яка була відповідю „Ранкови" на ч. 44, помїщену в 13 ч. „Канади", не надруковано у своїм часї, а тепер, коли треба напятнувати брехнї „панотців" знїд чорної зьвізди, „Канада" замикає менї уста, напечатавши загублену відповідь, в якій я заявив, що з „Ранком" більше не маю охоти балакати. Значить ся „Ранкові" брехнї одержалиб санкцію дисних фактів. На се не позволяє менї совість і мушу ще раз заговорити про одну симпатичну рису наших „ранкових" сьвятців про їх безличне брехуньство).

Сконстатую лиш се: блазни в рясї дали докази бездонної своєї моральної гидоти, до якої спосібні лиш такі індівідуа, як вони. Бо наперед потоптали всї сьвятощі людини, а опісля заглянули до моїх рахунків і вичислили менї, кілько гроша я видав на се і на те, вкінци узяли ся до брехнї.

Брешуть на всї заставки. Брешуть, що я виїхав до Галичини, бо налякав ся їх пістуків; брешуть, що я колись, хотїв стати в ряди їх „апостольської місії", брешуть вкінци, що Комітет Рідної Школи відносив ся до Канади, аби менє сюди спровадила.

Першої брехнї не потребую простувати; скажу лиш що менї дуже прикро заявити всїм чорносотенцям, що я анї не думаю Канаду покидати! Я мав сей намір, бо бачу, що Канада се спеціяльна країна для шумовин суспільних але роздумав ся. Канада менї зачинає подобатись з цїлою менажерією що віднайшла себе в „Малячім Зеркалї".

Таких оказів там в Галичинї не найду; особливо таких „панотців", як „залежні" можна відшукати хиба в записках з XVI. в.. коли їх „викроплювали" за гарнець горівки. А се так мимо бачити на власні очі се, про що знало ся тілько зі старих хронік.

Друга брехня вже потребує пояснення. Переловїм тоді, як Міров був ваším „апостолом", то менї анї не снилось їхати в Канаду. Я-ж прецінь знав, з кого тоді ваша компанія складалась; знав що Серафим вишукував по закулках пяниць і їх викроплював за два три доляри. Треба було бути божевільним, аби їхати і пристават до такої голоти, коли я мав запевнене від преосв. Ортиновського, що менє висьвятить в кождій хвили, коли я лиш стрінусь дію від визначного европейської слави, фільозофа В. Лесевича, аби я міг покінчити фільозофік. С лиш се правдою, що Міров закликав мене до Канади і обіцював безжурне житє, а навіть хотїв побудувати для мене хату, тодї коли наплював на вас і на вашу „місію" т. зн. коли прийшов до розуму і волїв заробити чесно гріш у копалнях вугля, чим брати хабар від протестантів і робити з себе комедіянта і грати ролю Ефіяльта. Фактом е і се, що один зпоміж вас „прічер" Бачинський, говорив менї щойно (при сьвідках), що ви мали апетит на се і носились з гадкою мене спровадити і дати менї катедру на вашім „Богословю", де за два місяцї з неграмотного Миханя роблять о. Майкова. Тай що ви і тепер приймили-б мене з отвертими рамена ми і дарувалиб менї все моє неуцтво, зняли-б з мене патент на ідіота, а далиб патент на професора „богословя", як би я лиш хотїв до вашої зґраї пристати.

На се маю сьвідків.

А третя брехня не гірша від двох попередних. Брехня, що „Комітет Рідної Школи" відносив ся до Канади, аби мене сюди спровадили. Є фактом, що комітет виннїпеґський просив згадане львівське товариство о прислане двох, а відтак одного професора і він щойно по довшій переписці і дебатах зважив ся на сей крок, мабуть перший і послїдний.

Се може потвердити переписка комітету, яка певно ще придасть ся в його руках, як цінні причинки до „культурних взаємин Канади з Галичиною".

Отже в однім нумері „християнської" газети аж три брехнї. Лиш так далї, а успіхи вашої „народної" і „апостольської" місії певні. І скажіть же „панотченьки", чи можна порядному чоловікови провадити з вами розмову? чи можу реаґувати на вашу бездонно глупу мазанину, коли бачу, що ви від часу ваного вилупленя з зазулиного московського яйця не поцікавились ані трихтку? що з вами можна говорити тілько по пастушому, або кулаками як се ви потрафите?

Одно мав би вам лиш до сказаня. Як у вас ще хоч дрібка почутя справедливости, то змилуйтесь не каляйте своїми клеветами устами таких чистих імен як: Шевченко, Драгоманів, Франко. Вони бридились всяким рабством і любили народ всею душею; а ви раби і нарубки Анґлійців, найпідлійшого калїбру. Янї чари, живитесь охланом, який анґлійські вельможі мали вилити з помиями і торгуєте своїм народом. Вони мали свої погляди на справи релїґійні, але не думали про церков з XVI. в. з вєїлякими неграмотними дячками і пяницями що купували бенефіції за рублї і валяли ся в багнї скверни. Вибрані чоловіки найбільшого духового авторитету на Україні відповіли в практиці. Тай радив би вам як „християнам" поводитись трохи обережнїйше з чим авторітетами бо вони вас потрублять. А що буде, як ваші парохіяни стануть вчитуватись добре в поезиї Шевченка який пятнує таких як ви недолюдків, що „правдою торгують і Господа зневажають", який взиває земляків: „не шукайте, не питайте того, що не має і на небі, а не тілько — На чужому полї"? — А що буде, як хтось, крім брошури Драгоманова „Евангельська віра" схоче перечитати його студію „Рай і пекло"? — що буде, як ваші парохіяни схотять перечитати Франкові книги з релїґії взагалї і схотять переймитись його раціоналїзмом? — Тодї прийде конець в першій мірі вам самим. А що було-б, як би так хотїв хтось серіозно брати собі до серця се, що Франко ходить тепер по польських католицьких костелах. Се поклони і перед цїлим сьвітом на устроєнім на свою честь радикалами концерті заявляє, що його недуга се божа кара за невірство яке взагалї гравітує до о.о. Василіян? Слїд би бути обережнїйшим. Тай що з вами можуть мати спільного такі чисті, високі духи! Вам місце там — побіч сих темних дячків-пяниць, що яких характеризує так чудово славна „Супліка або замисл на попа" з XVIII. в. І побіч запродантів, в яких наша історія на горе дуже богата.

Так щож! собацї губи не замкнеш. А ще до того канадийському що зірвав ся з ланцюха.

Dominion Ticket Office

703 Main Str. Winnipeg, Man.

Phone: MAIN 2681

ПРОДАЄМО пїфкарти до і з старого краю по найнизших цінах.

ВИСИЛАЄМО також гроші до Австрії за оплатою лише 2 центів за кождий доляр.

ПЕРЕСИЛКИ телеґрафічні доручаємо сейчас, за оплатою $1.50, без огляду на те, яку суму переслає ся.

CANADIAN PACIFIC RAILWAY

РОДИМЦІ!

Сли хочете їхати до старого краю, або хочете спровадити своїх краянів до Канади то приходіть до C.P.R-ського офісу до головних аґентів

A. CALDER & SON.
БАНКИРІ
663 Main St. Winnipeg,
MANITOBA

Ми спроваджуємо рік річно тисячі народа без жадної перешкоди.
Ми також посилаємо гроші до старого краю скоро і безпечно.
Як також вимінюєм доляри на австрийські гроші і продаємо австрийські марки.
Ми маємо щадницю і принимаємо гроші від доляра до тисячі і вище та платимо процент.
П. А. Каракоцюк є наш укр. представитель.

Best copy available
Meilleure copie disponib